

Mecenatas

NORFA

koncertų
sezonas

Partneriai:

LRT | KLASIKA

LIETUVOS
rytas

lrytas.lt

MOTERIS

V A G A
KNYGYNŲ TINKLAS

TRINITI 3 JUREX
TALLINN RIGA VILNIUS

Media
traffic
TV VIEŠAJAM TRANSPORTE

Koncertai
tavo telefone

Bilietus platina

kakava.lt

Orkestro muzikos koncertas

Disputas su Schubertu

In memoriam Wolfgang Rihm

LIETUVOS KAMERINIS ORKESTRAS

(meno vadovas ir dirigentas Sergej Krylov)

Solistas

MINDAUGAS BAČKUS

(violončelė)

Dirigentas

VYKINTAS BALTAKAS

2025 m. balandžio 9 d., Vilnius,
Filharmonijos Didžioji salė

www.filharmonija.lt

Programa

I

FRANZ SCHUBERT (1797–1828)

Simfonija Nr. 5 B-dur, D. 485

Allegro

Andante con moto

Menuetto. Allegro molto

Allegro vivace

DIETER SCHNEBEL (1930–2018)

„Schubert-Phantasie“ (versija styginių orkestrui)

II

WOLFGANG RIHM (1952–2024)

„Erscheinung. Skizze über Schubert“ styginių ansambliui

VYKINTAS BALTAKAS (g. 1972)

„Spicules II“ violončelei ir styginių orkestrui

Solistas MINDAUGAS BAČKUS (violončelė)

WOLFGANG RIHM

„Nature Morte – Still Alive“ styginiams

VYKINTAS BALTAKAS

„Eine kleine Nachtmusik“ violončelei solo (premjera)

Solistas MINDAUGAS BAČKUS (violončelė)

LIETUVOS KAMERINIS ORKESTRAS

Dirigentas VYKINTAS BALTAKAS

MINDAUGAS BAČKUS yra vienas žymiausių Lietuvos violončelininkų, koncertuojantis ir kaip solistas, ir kaip ansamblių bei orkestrų narys. Jis yra Lietuvos muzikos ir teatro akademijos (LMTA) absolventas, studijavęs Karališkajame muzikos koledže Mančesteryje (Didžioji Britanija). Kaip barokinės violončelės meistras buvo kviečiamas į Baltijos šalių baroko orkestrą ir konsortą „Brevis“, yra griežęs styginių kvartete „Chordos“, buvo „Nepaklusniųjų“ ansamblio narys, grojo „Kremerata Baltica“, Lietuvos kameriniame orkestre, Lietuvos valstybiniame simfoniniame orkestre.

Nuo 2009 m. M. Bačkus yra Klaipėdos kamerinio orkestro meno vadovas, su šiuo kolektyvu parengęs daugiau kaip 500 koncertinių programų su pasaulyje pripažintais atlikėjais tiek Klaipėdos koncertų salėje, tiek kitose šalies ir užsienio salėse.

M. Bačkaus rūpesčiu nuo 2017 m. Klaipėdoje rengiamas Tarptautinis violončelės festivalis ir konkursas, nuo 2018 m. – Klaipėdos tarptautinė violončelės akademija. 2019 m. M. Bačkui suteiktas Klaipėdos kultūros magistro vardas. Tarp daugybės įrašų violončelininkas yra išleidęs dvi autorines kompaktines plokšteles: „El cello“ (2005) ir „Pas de deux“ (2007). Jose skamba šiuolaikinių lietuvių kompozitorių muzika, o kai kurie kūriniai parašyti specialiai M. Bačkui.

VYKINTAS BALTAKAS yra tarytum muzikinė Šecherazada. Jo muzika įtraukia, pakeri, plėtojasi, kartais kalba pati save cituodama, kartais grįžta į praeitį ir atranda save vėl ten, kur jau buvo prasidėjusi. Kompozitorius mezga muzikines istorijas, kurios delikačiai susijungia gražiame raizginyje.

Vilniuje gimęs V. Baltakas 1993 m. išvyko į Karlsruhę studijuoti kompozicijos pas Wolfgangą Rihmą ir dirigavimo pas Andreasą Weisą, 1994–1997 m. dirbo su kompozitoriumi, dirigentu Peteriu Eötvösu Karlsruhės muzikos akademijoje ir šio menininko įkurtame Tarptautiniame muzikos institute. V. Baltakas studijavo šiuolaikinės muzikos centre IRCAM Paryžiuje. Kaip pripažintas dirigentas jis dirigavo Bavarijos radijo ir Berlyno radijo, Berlyno Vokietijos simfoniniams orkestrams, „Ensemble Modern“, „Klangforum Wien“ ir kitiems kolektyvams.

Muzikos komponavimas ir dirigavimas, V. Baltako požiūriu, – dvi to paties medalio pusės: „Tiek kompozitorius, tiek ir dirigentas gali daryti įtaką, siūlyti idėjas, kryptis, priimti sprendimus. Tu inspiruoji, bet sulauki ir atgalinių impulsų, kuriuos vėl naujai reflektuoji.“ Kompozitoriaus kūryba skamba žymiose salėse ir tokiuose tarptautiniuose festivaliuose kaip Venecijos ir Miuncheno bienalės, Zalcburgo festivalis, Briuselio „Ars Musica“, Berlyno „Maerz Musik Festival“, „Wien Modern Festival“, „Tanglewood Music Festival“, „Musica Strasbourg“, Berlyno filharmonija, Pompidou centras Paryžiuje, Vienos ir Berlyno „Konzerthaus“, Karalienės Elžbietos salė Londone ir daugelis kitų.

2015–2018 m. V. Baltakas buvo Briuselio Karališkosios konservatorijos kvietinis profesorius; nuo 2015 m. turi savo kompozicijos klasę Mastrichto (Olandija) konservatorijoje. Jis yra LMTA profesorius; su Liudu Mockūnu čia įkūrė magistro studijų programą šiuolaikinės muzikos atlikėjams. V. Baltakas apdovanotas tarptautiniu Claudio Abbado kompozicijos prizų, 2007 m. Miunchene jam įteikta Ernsto von Siemseno premija.

2009 m. V. Baltakas subūrė šiuolaikinės muzikos ansamblį „LENsemble“ (Lietuvos ansamblių tinklas). 2020 m., bendradarbiaudamas su įrašų kompanija „No Business Records“, įkūrė ir kuruoja šiuolaikinei muzikai skirtą įrašų seriją „Contemporary Classics“. Jo kūrybą leidžia Vienos leidykla „Universal Edition“ ir Londono „Composers Edition“.

LIETUVOS KAMERINIS ORKESTRAS (LKO, prof. Sauliaus Sondeckio įkurtas 1960 m.) yra vienas iškiliausių ir labiausiai pasaulyje įvertintų mūsų šalies muzikinių kolektyvų. Šiandien orkestro gastrolių maršrutuose užfiksuotos beveik visos Europos šalys, Šiaurės ir Pietų Amerika, Pietų Afrikos Respublika, Japonija, Kinija, Australija, Libanas, Taivanas; tokios scenos kaip Berlyno filharmonijos ir Vienos „Musikverein“, Londono „Royal Festival Hall“ ir Romos „Santa Cecilia“, Amsterdamo „Concertgebouw“ ir Paryžiaus „Salle Pleyel“, Leipciogo „Gewandhaus“ ir daugelis kitų. LKO bendradarbiavo su daugeliu iškilų pasaulio menininkų. Nuo 2008 m. orkestro meno vadovu ir dirigentu yra žymus smuikininkas virtuozas Sergejus Krylovas.

Orkestro koncertų programose šalia baroko ir klasicizmo šedevrų svarbią vietą užima šiuolaikinės muzikos interpretacijos. LKO itin dėmesingas lietuvių kompozitorių kūrybai, dažnai atlieka tiek mūsų klasikų, tiek šių dienų kūrėjų opusus.

LKO įrašė per 100 įvairiausio repertuaro vinilinių ar kompaktinių plokštelių, tarp kitų, lietuvių kolektyvo ir S. Krylovo įrašą, Antonio Vivaldi „Metų laikus“, išleido pasaulyje garsi klasikinės muzikos leidykla „Deutsche Grammophon“. Po aštuonerių metų pertraukos, 2024-aisiais, išleista dar viena LKO, S. Krylovo ir E. Bosso kompaktinė plokštelė, kurioje įrašyti J. S. Bacho kūriniai.

Koncerto programos sumanytojas **Vykintas Baltakas**: „Koncerto programa yra lyg kryžkelėje tarp tradicijos ir jos tęsios, tarp praeities ir dabarties. Koncertas skirtas praeitais metais į amžinybę išėjusio, vieno didžiausių XX–XXI a. pr. Vokietijos ir Europos kompozitorių **Wolfgango Rihmo** atminimui. Rihmas sėmėsi įkvėpimo iš vėlyvųjų romantikų ir buvo ypač glaudžiai paveiktas **Franzo Schuberto** idėjų. Šia programa siekiama parodyti ne laikotarpių skirtumus, o bendrąsias vertybes, nuolatinį kūrybiškumą ir troškimą ieškoti gilesnių meninių tiesų, neapsiribojant tik publikos poreikio patenkinimu. Rihmas buvo mano mokytojas, todėl jo kūriniai

yra tarsi programos centras, iš kurio tiesiami tiltai: vienoje pusėje į praeitį link Schuberto, o kitoje pusėje per mano muziką – į dabartį.

Rihmas buvo vienas produktyviausių ir kūrybiškiausių kompozitorių, laužė standartus ir ieškojo naujų kelių. Tarptautiniu mastu jo mirtis žymi visą senosios epochos – svarbiausių XX a. antrosios pusės kompozitorių Cage, Feldmano, Stockhauseno, Nono, Boulezo, Kagelio, Saariaho, Eötvöso, Rihmo – išėjimo pabaigą. Pas Rihmą studijavau 1993–1998 m. Karlsruhėje. Nors jis neturėjo nuoseklios kompozicijos dėstymo koncepcijos, įdomu, kad šiuo metu Europos šiuolaikinėje scenoje dominuoja būtent jo mokiniai. Tai greičiausiai buvo dėl jo estetinio atvirumo ir gebėjimo priimti jaunos kūrėjus tokius, kokie jie yra, kartu jiems atveriant naujas perspektyvas. Iki šiol savo veikloje naudoju jo pedagoginius principus.

Skiriamasis jaunojo Rihmo ženklas buvo neoromantizmas. Tačiau ne toks, kokias šis žodis mums Lietuvoje kelia asociacijas – ne saldus, melancholiškas, regresyviai grįžtantis į „senus gerus laikus“, o besiremiantis kūrybine Schuberto dvasia ir aktyviai ieškantis. Abu koncerte skambantys Rihmo kūriniai („**Erscheinung. Skizze über Schubert**“, 1978, ir „**Nature Morte – Still Alive**“, 1979) turi tiesiogines sąsajas su Schuberto muzika: tarsi bandoma pratęsti ten slypinčių energijų, pralaužti ribas. Schubertas yra kažkur šalia, jis kartkartėmis pasigirsta, bet dažnai tampa kažkuo kitu. Rihmui jis buvo stiprus įkvėpimo šaltinis, tačiau pats Rihmas niekada nesiekė rašyti romantiškos muzikos – jis visuomet gyveno savo laike ir ieškojo savo laiko muzikinės raiškos.“

V. Baltakas apie koncerte skambančius savo kūrinius:

„**Spicules II**“ violončelei ir styginių orkestrui parašytas 2023 m. Lietuvos kompozitorių sąjungos užsakymu Mindaugui Bačkui ir Klaipėdos kameriniam orkestrui, dedikuotas Wolfgangui Rihmui. Spikulės (lot. *spiculum*) yra mikroskopiniai adatiški griaučių elementai, sudarantys dalį pinčių vidinio skeleto (pintys, lot. *porifera* – bestuburių gyvūnų tipas). Jos yra kietos kristalinės struktūros, į adatą panašūs smailialiai, susidedantys į fantastiškas ir unikalias formas. Tai graži metafora mano kūrinio muzikinei struktūrai: nuolatinis melodinių ir ritminių konfigūracijų kaitaliojimas, besitęsianti transformacija nuo vieno pavidalo į kitą, taip sukuriant muzikinį labirintą. Violončelė... ieško savo balso, klaidžiojančio šiame labirinte.

Miniatiūra „**Eine kleine Nachtmusik**“ („Mažoji nakties muzika“) 2013 m. originaliai sukurta smuikui. Šio kūrinio pagrindą sudaro mano daugelį metų dukroms dainuota lopšinė. Tai labai asmenišką ir emocionalų kūrinys, tarsi ir mano atsisveikinimas su savo didžiu mokytoju W. Rihmu, lopšinė jam. Pjesės kūrybinį procesą inspiravo fraktalų idėjos (fraktalas – tai geometrinis darinys, kurio sudedamosios dalys, fragmentai, yra panašūs ir tarpusavyje, ir identiški visumai). Fraktališkumo principą pasirinkau siekdamas, kad medžiagos plėtojimas kūrinyje nesunaikintų specifinio lopšinės charakterio ir struktūros. Tokiu būdu kiekviena variacija yra gimininga ir nuskambėjusioms, ir būsims pirminės medžiagos versijoms. Šiame koncerte – bendradarbiaujant su M. Bačkumi sukurtos versijos violončelei solo premjera.“

1816 m. **Franzui Schubertui**, romantizmo dainiui, sukako devyniolika. Talentingas jaunuolis buvo nusivylęs asistento darbu tėvo mokykloje, apgailėstavo, kad jo muzika pažįstama kol kas tik artimiausiems draugams. Tačiau slogios mintys nepaveikė kūrybos: tais metais jis parašė per šimtą dainų, daugiau kaip penkiasdešimt kūrybinių chorui, orkestrui ir įvairiems kameriniams ansambliams, tarp jų ir **Simfoniją Nr. 5 B-dur, D. 485**. Spalį baigtas opus – didžiausias tų metų darbas.

Tai visiškai kitokio charakterio kūrinys nei dramatiška Ketvirtoji („Tragiškoji“) simfonija; šios muzikos skaidrumas ir lengvumas primena Haydno ir Mozarto opusus. Schubertas ypač žavėjosi Mozartu ir kurdamas šią simfoniją dienoraštyje įrašė: „O Mozartai, nemirtingasis Mozartai! Kokius nesuskaičiuojamus šviesesnio, geresnio gyvenimo įspūdžius įspaudei mūsų sielose!“

Orkestras čia mažesnis nei ankstesnėse simfonijose: nėra klarnetų, trimitų bei timpanų ir tik viena fleita, nors tuo metu tradiciškai būdavo naudojamos dvi. Simfonija prasideda *Allegro* – po keistokos gracingos keturių taktų įžangos skamba jo pagrindinė tema – įstabi mintis, nusklendžianti per smuikus, violončeles ir kontrabosus. Antra simfonijos dalis *Andante con moto* išauša iš dviejų ne itin kontrastingų idėjų, kurios, nuolat keisdamosi, sukuria rondo įspūdį. Žaviai pulsuoja trečios dalies menueto (*Allegro molto*) garsai. Veržlaus finalo – *Allegro vivace* – pagrindinę temą lengvai ir gracingai (*leggiero*) griežia smuikai, o šalutinė taip pat yra styginių ansamblio kuriamas audinys.

Koncerte skamba ir vokiečių kompozitoriaus **Dieterio Schnebelio** opus „**Schubert-Phantasie**“, sukurtas 1978 m. (peržiūrėtas 1989 m.) – tuo pačiu metu kaip ir Rihmo šiandien atliekami kūriniai. Tai savitas kompozitoriaus žvilgsnis į Schuberto Sonatą fortepijonui G-dur, D. 894. Kūrybinio kelio pradžioje Schnebelis domėjosi dodekafonija, didelės įtakos jam turėjo Schönbergas ir Stockhausenas; vėliau jis sukūrė verbalinę muzikos komponavimo techniką – kūrinys žodžiais nusakomas ritmas, melodijos slinktis, jos pobūdis ir kiti elementai, kūrinį konstruoja atlikėjas. Kūriniuose naudojami ir ne muzikos garsai, triukšmai, performanso elementai. Ne tik kompozitorius, bet ir teologas, muzikologas Schnebelis buvo Berlyno aukštosios menų mokyklos eksperimentinės muzikos profesorius, daugelio knygų autorius.

Redaktorė *Justa Adomonytė-Šlekaitienė*,
kalbos redaktorė *Rita Markulienė*

Informuojame, kad organizatorius filmuoja ir fotografuoja renginį archyvacijos ir transliavimo tikslu.

**Kviečiame į kitą koncertą
Filharmonijos Didžiojoje salėje!**

**Balandžio 12 d., šeštadienį, 19 val.
Orkestro muzikos koncertas
„Taip kalbėjo Zaratustra“**

LIETUVOS NACIONALINIS SIMFONINIS ORKESTRAS
(meno vadovas ir vyr. dirigentas Modestas Pitrenas)
Solistas STATHIS KARAPANOS (fleita)
Dirigentas ROBERTAS ŠERVENIKAS
Programa:
ALGIRDAS MARTINAITIS – „Nebaigtoji simfonija“;
„Gija“ simfoniniam orkestrui (premjera)
EINOJUHANI RAUTAVAARA – Koncertas fleitai ir orkestrui „Dances with the winds“ („Šokiai su vėjais“), op. 69
RICHARD STRAUSS – Simfoninė poema „Štai taip Zaratustra kalbėjo“, op. 30

Skaitmeninė Filharmonija –
daugiau kaip 170 aukščiausios kokybės koncertų
visur ir visada:

nationalphilharmonic.tv